

Csillagászati hírek

Közelképek a Mathilde kisbolygóról

A NEAR űrszondát eredetileg az Eros földszúró kisbolygó vizsgálatára indították. A költségek csökkentésére hirtelen más célokat választottak — ezek segítettek a szonda pályájának módosításában. Így a NEAR, mielőtt végcélját elérné, többször is visszatér a Föld közelébe, hogy újabb lendületet kapjon. Szerencsére a változatos pálya már az Eros megközelítése előtt is hozott egy kisbolygó randevút. Idén június 27-én a NEAR a 253-as sorszámú Mathilde mellett haladt el. A C-típusú, szenes kondrit jellegű égitest a fő kisbolygó-övényben kering. A szonda mintegy 1200 km-re repült el mellette, így kamerái általában 1 km-es felbontással örökítették meg az aszteroidát. Az égitest alakja a Gaspránál és az Idánál is kerekesebbnek, de még mindig elég szabálytalannak mutatkozott, közepes átmérője 52 km körüli. A találkozó során a NEAR holdat is keresett a Mathilde körül, egyelőre úgy tűnik, eredménytelenül. A közelítés során felszínének csak kis részét sikerült megörökíteni, de ezek a felvételek is legalább öt, 20 km körüli, illetve számos kisebb kráterre utalnak. A felszín igen sötét, színe egyenletes, még a legmélyebb kráterekben is. A kráterek a kisbolygóhoz képest jésztően nagyok — a becsapódásoknak ismét kellett volna darabolniuk az égitestet. Az, hogy mégis miért maradt egyben a Mathilde, egyelőre nyitott kérdés. Furcsaságát csak tovább növeli szokatlanul hosszú, 17,4 napos tengelyforgási ideje. A rövid látogatás után a NEAR ismét a Föld felé vette útját. 1998 januárjában halad el mellettünk, hogy újabb lökéssel egy

évvvel később elérje végcélját, az Eros kisbolygót.

A Mathilde kisbolygóról készült új képeket belső borítónkon mutatjuk be. A NEAR misszióról lapunk 1996/4. számában olvasható hosszabb cikk. (PRC 97-147 — *Kru*)

Anyagáramlás a Mira Cetinél?

A Mira Ceti az égbolt egyik legismertebb változócsillaga. A 400 fényév távolságban található égitest valójában régóta ismert kettőscsillag. Egy forró fehér törpét, valamint egy hatalmas, hideg vörös óriást tartalmaz, melynek kiterjedt légköre látványosan pulzál. Kihasználva a Hubble Űrteleszkóp kitűnő felbontását, egy nemzetközi kutatócsoport megpróbálta külön leképezni a két objektumot. Távolságuk 70 Cs.E. körüli, ami az égbolton 0,6 ívmásodpercnek felel meg — a földi távcsöveknek ez igen kemény feladatot jelent. A HST segítségével azonban mind a vizuális, mind pedig az ultraibolya tartományban sikerült megoldani a nehézséget. A látható tartományban készült felvételek jól szemléltetik a Mira aszimmetrikus alakját, melyet a pulzáció, avagy néhány felbontatlan folt is okozhat. Átmérője 60 milli-ívmásodpercnek adódott, ami közel 700-szorosa a Napénak. Ha központi csillagunk helyére raknánk, felszíne valahol a Mars és a Jupiter között húzódná. Az ultraibolya felvételeken további érdekességek mutatkoznak. A Mirától az apró társ felé egy kámpószerű gázhíd nyúlik ki, melynek mibenléte pontosan nem ismert. Talán a két égitest között fellépő gravitációs kölcsönhatás feszítette ki a gázhídat, de az is lehet, hogy ez a Mira légkörének a fehér törpe által felforrósított tartománya. Bár a magyarázat nem

egyértelmű, kétségtelen, hogy a Mira erős csillagszele révén anyagot veszít, amelynek egy részét a társ maga köré gyűjtheti. (PRC 97-171 — Kru)

Magasabb az Olympus Monsnál

W. Zeiter és J. Oberst (Institute of Planetary Exploration, Berlin) a Viking űrszondák felvételeinek újraértékelésével a korábbiánál pontosabb térképet készítettek a vörös bolygóról. Míg a Mars legmagasabb pontjának eddig az Olympus Mons tűnt (új magassági értéke 23 085 méter), most az Ascreus-hegy vette át a vezető szerepet, 23 944 méterrel. Az új rekorder nem esik messze a régítől, mindkettő a Tharsis vulkáni hátságon emelkedik. Itt található a Mars legfiatalabb és legnagyobb tűzhányói. Ugyancsak erre található az előbbi kettőnél alig kisebb Pavonis- és Arsia-hegy. Bár az Olympus Mons már nem csúcstartó, de hatalmas átmérője révén geológiai szempontból ma is a vörös bolygó legnagyobb tűzhányója. (Astronomy 1997/7 — Kru)

Táguló szupernóva-maradvány

1572. november 11-én Tycho Brahe a Cassiopeia csillagképben „új csillagot” vett észre, melynek fényessége vetekegett a Vénuszéval. A ritka égi látogató egy szupernóva volt, mely Tejútrendszerünkben lángolt fel. A következő 18 hónap folyamán lassan, fokozatosan halványodott az égítést. Az egykori katalizma nyomán az űrbe kirepült anyag ma 20 fényév átmérőjű sugárzó ködöt alkot. Tudjuk a képződményről, hogy 425 éves, és ismerjük jelenlegi méretét — a kettőből kiszámíthatjuk átlagos tágulási sebességét, ami 7200 km/s körüli. Ez azonban nem feltétlenül egyezik a jelenlegi, valódi tágulási sebességgel. Ez utóbbit próbálta meghatározni a John Hughes (Rutgers University) vezette kutatócsoport, a ROSAT röntgenhold elmúlt öt évben készült megfigyeléseinek felhasználásával.

A mai tágulási sebesség 5100 km/s-nak adódott, tehát a robbanásakor kido-

bott gáz lassult, mivel fékezi a vele ütköző csillagközi anyag. Bár a tágulás lanyhul, a szupernóva-maradvány formáját ma is a kirepülő gázanyag mozgása határozza meg. (Korábban az optikai és a rádiótartományban végzett megfigyelések már idősebb, „továbbfejlesztett” állapotra utaltak. Itt már inkább a csillagközi környezet „deformálja” a köd alakját.) A ROSAT felvételek ezek mellett két „apró”, közel gömb alakú csomót is kimutattak a ködösségben, melyek 8500 km/s-mal száguldanak. Az északibb képződmény szilíciumban és kénben gazdag, míg a délebbi vasban bővelkedik. Ez arra utal, hogy eltérő körülmények között keletkeztek. A vasban gazdag anyagcsomó a felrobbant csillag belső részéből származhat, míg a másik a külső tartományokból. (Valószínűleg kialakulásuk ennél sokkal bonyolultabb.) Mint azt elmúlt évek kutatásai kiderítették, a szupernóva-robbanások gyakran aszimmetrikusak, a „lerobbano” burok egyes részei más-más sebességgel indulnak útjukra. A két gyorsabb csomó az egykori csillag nagyobb erővel kilökött daraja lehet, illetve a robbanás során képződő gáz- és részecske elemek. (Astronomy 1997/7 — Kru)

Ózon a Rheán és a Dionén

A Rhea és a Dione a Szaturnusz kísérői, átmérőjük 1530 ill. 1120 km. Mindkét égitest a gyűrűs bolygó kiterjedt, nagy energiájú inagnetoszférájában kering, jéges felszínükre töltött részecskék záporoznak. A Hubble Űrteleszkóppal e két égitest, valamint a Iapetus hold spektrumát vizsgálták a szakemberek. A felszínükről visszavert fény a holdak kérgének összetételéről, jellemzőiről árulkodik. A Rhea és a Dione visszavert fénye erős elnyelési vonalakat mutatott 260±5 nm-nél. Ez az abszorpciós sáv valószínűleg a felszíni jégben lévő ózonmolekuláktól származik. Az ózon a felszín alkotó vizjégben keletkezik: a nagy energiájú részecskék becsapódásával a H₂O hidrogénre és oxigénre hasad szét. A hidrogénmolekulák könnyebben meg-

szöknek, lassan kivándorolhatnak a kristályos jégből.

A visszamaradó oxigén kétatomos molekulát alkot, de a Nap ultrabolyva sugárzásától elbomolhat, majd más O_2 molekulákhoz kapcsolódva O_3 , azaz ózon jöhet létre. A két- és háromatomos oxigén oda-vissza alakul, egyensúlyban van egymással, arányuk 1:500 az O_2 javára. A Rhea és a Dione tengelyforgása kötött, így elől haladó és követő oldalt különböztetünk meg rajtuk. Mivel a Szaturnusz mágneses erővonalai a bolygóval együtt forognak, a holdak követő féltekéje erősebb részecskezaporban fürdik, hiszen a Szaturnusz gyorsabban forog, mint ahogy a holdak keringenek. Elvben a követő oldalon több ózon lehetne, de ezt az aszimmetriát a megfigyelések nem igazolták. A Ganymedes jégében már korábban is sikerült ózont kimutatni, amely feltehetőleg apró zárványok formájában van jelen. A megfigyelések nem utalnak, hogy a jég felszínű holdaknál gyakran számolhatunk ózon jelenlétével. Talán a sűrű csillagközi felhők jég szemcséinél is hasonló folyamat jelentkezik, a sugárzások és a csillagszelek töltött részecskéi révén. (*Nature* 1997/7/3 — *Kru*)

Mini spirálkarok?

A lapos koronggal rendelkező spirális galaxisok életében fontos szerepet játszanak a spirálkarok. A korong anyagában haladó sűrűség hullámok új csillagokat hoznak létre. Ezek a „friss” égitestek, valamint a közelükben lévő megvilágított, izzó ködösségek felelnek a galaxisok megjelenéséért. Elképzelhető, hogy a galaxisoknál sokkal kisebb méretskálán, az akkréciós korongoknál is megjelennek spirálkarok. Ezek a lapos korongok kettőscsillag-rendszerekben figyelhetők meg. Az egyik égitest túlságosan nagyra nő, és anyagát elkezdi kisebb társára zúdítani. Az átáramló gáz egy többé-kevésbé szabályos korong képeben spirálozik befelé.

Az IP Pegasi kataklizmikus változó egy nagyobb vörös óriást és egy fehér törpét tartalmaz. A törpe körüli akkréci-

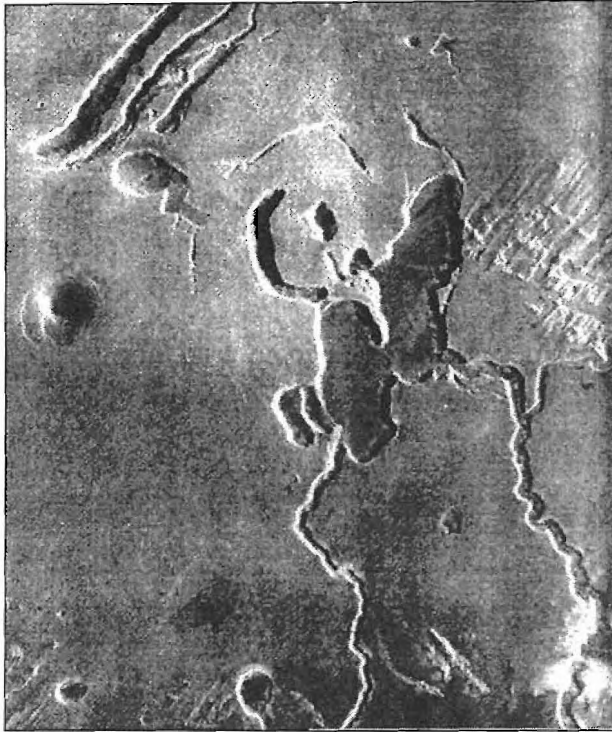
ós korongba kerülő anyag tömege időnként megnövekszik, ilyenkor a rendszer fényessége is gyorsan emelkedik. Emilius Harlaftis, Danny Steeghs és kollégái (St. Andrews University) 1993-ban megpróbálták a lehető legpontosabban nyomon követni a rendszer fényváltozásait, és egy kitörést sikerült is részletesen megfigyelniük. A maximális fényesség tájékán lehet legnagyobb a korong mérete, és ilyenkor hat rá legerősebben a kísérő árapályereje. A gravitációs kölcsönhatás pedig spirálkar-szerű képződményeket okozhat a korongban. A kutatók spektrumfelvételeket készítettek a rendszerről, és úgynevezett Doppler-tomográfiai módszerrel feltérképezték a korong szerkezetét. Az eredmény arra utal, hogy a korong külső felében két spirálkar található, melyek feltehetőleg a társ árapály hatásától keletkeztek. Ezek a képződmények talán magyarázattal szolgálnak arra, hogy a befelé spirálozó anyag miként veszít mozgási energiát. (*Sky and Tel.* 1997/8 — *Kru*)

A Vénusz csatornái

Mint arról a Meteor 1995/6. számának 13. oldalán olvashattunk, belső bolygósomszédunk, a Vénusz felszínét számtalan vulkáni képződmény tarkítja. Sajátos felszínén többek között kanyargó csatornákat is láthatunk — melyeket nem víz, hanem kőzetolvadék, izzó láva vájt. A vulkánokról sok láva folyt (vagy folyik ma is) a mély területekre, melyek egyes elméletek szerint feltöltött lávasíkságok. Ezeken a sík vidékeken található a csatornák többsége. A Vénusz csatornái 100–1000 km hosszúak és 1–2 km szélesek.

Leghosszabb képviselőjük, amely egyben az egész Naprendszer leghosszabb csatornája, a 6800 km-es Baltis Vallis. A folyásnyom Észak-Amerikával megegyező nagyságú vulkanikus síkságon halad keresztül. A Vénusz csatornái a földi folyókhoz hasonlóan látványosan, ívesen kanyarognak. A radarmegfigyelések szerint aljuk sziklaktól mentes, igen sima a centiméterestől egészen a

100 méteres skáláig. A folyás irányában haladva lassan keskenyednek, a láva ugyanis útközben hűl és szilárdul, anyagot veszít. A csatornák mellett beszakadt, ősi felszín alatti látatározók is láthatók. Ezekből, mint hatalmas tavakból, lávafolyások ágaznak szét. (Néhány esetben talán meteorit-becsapódások indították meg a láva kifolyását.)

Az Ovda Régiótól északra található beomlott „látatározók” és a belőlük kiágazó csatornák

A csatornák keletkezését, és főleg hatalmas hosszukat nehéz megmagyarázni. Nem csak idegen lavákkal van dolgunk, hanem furcsa környezettel is. (A földi tapasztalatok félrevezetőek is lehetnek: az óriásbolygók holdjain például a vízjég lávaszerűen, a Vénuszon a láva pedig a vízhez hasonlóan visel-

kedhet.) A 450–500 °C-os hőmérséklet és a 90 atmoszféra nyomás sajátos viszonyokat eredményez. De hiába ilyen forró a felszín, a Földön gyakori szilikátos lavák a Vénuszon is túl gyorsan hűlnének, amiben a sűrű légkör hatékony konvektív hűtése még segítene is. A nálunk megszokott lavák tehát a Vénuszon sem jutnának elég messzire. Olyan anyagok

kellenek, melyek nagyon könnyen folytak vénuszbeli környezetük hőmérsékletén. Ilyenek lehetnek pl. a földi karbonát kőzeteknek nevezett, igen ritka lavák, melyek sok szennet és különféle sókat tartalmaznak. Olvadáspontjuk 500 °C körüli, és majdnem olyan hígak, mint a víz. Ezek nyugodtan és sokáig folyhattak a Vénuszon, hosszú csatornákat és szép kanyarulatokat alkotva. A lassú hűlés során apró kristályok szilárdultak meg bennük, melyek kiváltak az árból — talán ezért olyan simák a csatornák és környezetük.

De ha ezek a lavák olyan ritkák a Földön, miért gyakoriak a Vénuszon? Sokan a Vénusz múltjában keresik a magyarázatot. Egyes elméletek szerint a Naprendszer első egymilliárd évében a Vénusz még „kellemes” hely volt. Ritkább légkörrrel és vízóceánokkal is rendelkezett. A víz révén vastag üledékek keletkeztek, magas szén- és sótartalommal. A későbbiekben — talán a Nap fényesedésétől — a bolygó forrósodni kezdett. Óceánjait elveszítette, és felszínre kerültek az üledékek. A közel félmillió éve fellángoló belső erők azután átformálták a boly-

gó képét. Megolvasztották a felszíni só- és mészréteget, és karbonátokban gazdag lávafolyások keletkeztek, létrehozva a kanyargó csatornákat. (*Sky and Tel.* 1997/8 — *Kru*)

Távoli üstökös

Karen J. Meech (University of Hawaii) sajátos módon figyel a üstökösöket. Míg a kutatók többsége a Naphoz közel járó, aktív, látványos csóvával rendelkező kométákat vizsgálja, ő a Naptól távol próbálja az apró égitesteket elcsípni. A Jupiteren túl járó üstökösöknél próbál kómát és csóvát megörökíteni. Ilyen messzeségben már más, illékonyabb gázok hajítják az üstökösök „motorját”, mint napközben. 1995 januárjában Oliver R. Hainaut kollégájával a Shoemaker (C/1987 H1) üstökösöt sikerült megörökítenie a 10 m-es Keck I teleszkóppal, majd decemberben a HST-vel. Az összesen öt órányi expozícióval a Keck-teleszkóp 29^m,5-ig rögzítette a csillagokat — a 18,7 Cs.E.-re járó üstökös azonban még ekkor sem mutatkozott a képen. A további feldolgozás azonban meghozta az eredményt. Az összesen ötórás felvétel több kisebb részből állt. Ezeket úgy vetítették össze, hogy a felvételeket az üstökös mozgását követve tolták el egymáshoz képest. Miután a háttércsillagok fényét is kivonták, előtűnt a C/1987 H1 halvány csóvája. Az 500 ezer km-es csóva főként nagyobb porszemekből állhatott, melyek még korábban lökődhettek ki a magból. Eszerint a nucleus a Naptól legalább 12 Cs.E.-re (a Szaturnuszon túl) is aktív lehetett. Mivel ilyen távolságban az alacsony hőmérséklet miatt a vízjég már nem szublimál, illékonyabb anyag, talán kiáramló szénmonoxid ragadta magával a porszemeket. (*Sky and Tel.* 1997/8 — *Kru*)

Üstökőszápor a Nap közelében

Márciusi számunkban már beszámoltunk a SOHO napkutató szonda különleges képeiről, amelyek minden eddiginél jobb határmagnitúdóval mutatják a

Nap közvetlen környezetét. A belső borítón látható képeken a Tejút mellett egy halvány napsúroló üstökös is látható, amely szétfoszlott még mielőtt elérte volna napközelpontját. Az akkori közleményben csak annyit említettek, hogy ez volt a hatodik üstökös, amelyet a SOHO koronográfjával találtak, de részleteket nem közöltek. Majusban aztán egy nem napsúroló SOHO üstökös kapcsán végre megindultak a SOHO-LASCO Consortium információs csatornáin. Az alábbi táblázatban láthatjuk a SOHO felvételein eddig felfedezett Kreutz-féle napsúroló üstökösöket, a felfedezés időpontját, a perihéliumtávolságot és a fényességet.

Jelölés	Felf.	q	m
C/1996 B3	01.27.	0,00548	>8
C/1996 D1	02.18.	0,00544	5
C/1996 F2	03.23.	0,00993	3,5
C/1996 H1	04.29.	0,0069	5
C/1996 M1	06.17.	0,0058	8
C/1996 M2	06.25.	0,0053	
C/1996 Q2	08.20.	0,00460	
C/1996 Q3	08.30.	0,00460	
C/1996 S3	09.22.	0,00149	
C/1996 X1	12.11.	0,00505	>8
C/1996 X2	12.11.	0,00502	7,5
C/1996 Y1	12.22.	0,00493	4
C/1997 B2	01.26.	0,00555	>8
C/1997 K1	05.31.	0,00673	
C/1997 L3	06.12.	0,00844	5
C/1997 L4	06.14.	0,00537	5
C/1997 M1	06.29.	0,00584	>5
C/1997 P1	08.03.	0,0067	4

A német tudós, Heinrich Kreutz 1888-ban, 1891-ben és 1901-ben részletesen megvizsgálta a 19. század második felében feltűnt igen látványos, nappali üstökösök pályáit. Számításai igazolták a korábbi feltevéseket, miszerint ezek az üstökösök nagyon hasonló pályán járnak körül Napunkat. A munkát Brian Marsden folytatta, aki a pályák különbségei alapján két alcsoportot különített el. Az elsőbe tartozik az 1843-as vagy az 1880-as napsúroló, míg a másodikba minden idők két legfényesebb üstököse, az 1882-es Cruls-féle és az 1965-ös Ikeya-Seki. Újabb lökést adott a kutatásoknak, hogy

1979 és 1984 között az amerikai Hadügyminisztérium P78-1 jelű, később Solwind névre keresztelt szondája hat, míg a NASA SMM nevű műholdja 1987 és 1989 között tíz törpe napsúrolót fedezett fel. Ezek az „üstökösrepek” kivétel nélkül elpárologtak a Nap mellett.

A fenti táblázatra pillantva rögtön feltűnik, hogy a SOHO üstökösei erős csomósodást mutatnak. Tavaly december 11-én például két égitest is elégett központi csillagunk közelében, ám a számítások azt mutatják, hogy az egymás köztelenül azonos alcsoportba tartoznak, vagyis a csomósodás sokszor csak a véletlen műve. A SOHO-üstökösök kb. 5^m -vel halványabbak a Solwind- és az SMM-üstökösöknél, vagyis abszolút fényességük 20^m körül van. Ez azt jelenti, hogy a mag mérete nem lehet nagyobb néhányszor 10 méternél. Lehet, hogy a Meteor 1997/7–8. számának 19. oldalán említett apró, jeges üstökös magokat látjuk, melyek a széthullott üstökösök pályáit és ezáltal az egész Naprendszer benépesítik, de csak olyan szélsőséges körülmények között válnak számunkra láthatóvá, mint a Nap fotoszférájának néhány millió km-es közelsége.

A 18 napsúrolón kívül két „hagyományos”, kis perihélium-távolságú üstökös is sikerült felfedezni a SOHO koronográfjával, melyek túléltek napközelségüket. A C/1997 H2-t április 29-e és május 5-e között sikerült követni, a C/1997 L2 pedig június 10-ei és 11-ei felvételeken mutatkozott. Az előbbi május 2-án, az utóbbi pedig június 10-én érte el 0,1373 Cs.E. ill. 0,0430 Cs.E. távolságban húzódo napközelpontját. A 4^m – 5^m -s égitestek pár héttel később a Földről is megfigyelhetők lettek volna, de egyiket sem sikerült megtalálni.

A 20 felfedezésen kívül két korábban is ismert üstököst, a Hyakutakét (I. Meteor 1996/6., belső borító) és a 96P/Machholz 1-et is sikerült megfigyelni a SOHO-val. Az utóbbi tavaly október 13-án és 14-én futott rá a nagylátószögű koronográf peremére, fényessége elérte a 4^m – 5^m -t. (Sry)

Elhunyt Clyde Tombaugh (1906–1997)

Január 17-én, néhány nappal 91. születésnapja előtt, elhunyt Clyde Tombaugh, a Plútó felfedezője. A legendás híru észlelő amatőrként kezdte karrierjét, amely mesébe illően kezdődött: 1929-ben elküldte bolygórajzait a Lowell Observatóriumba, melynek akkori igazgatója, V.M. Slipher hamarosan állást kínált a fiatalembernek. Tombaugh részt vehetett az „X bolygó” felfedezését célzó fotografikus kutatómunkában. Mint tudjuk, munkáját hamarosan siker koronázta: 1930. január 23-án felfedezte a 9. bolygót, a Plútót. Tizenöt éven át dolgozott a Lowell Observatóriumban, ez idő alatt felfedezett egy kataklizmikus változót (TV Corvi), hat új csillaghalmazt, egy galaxis-szuperhalmazt, 13 sorsszámmal ellátott kisbolygót és két üstököst.

Magyar nyelven is olvasható a Plútóról szóló könyve, melyet Patrick Moore-al közösen írt (A sötétség bolygója, 1988).

Hadüzenet a színi aberrációnak — dapromat lencsék a láthatáron!

A Melles Griot cég (USA, California) diffrakciós hibrid lencsékkel jelentkezett az optikai világpiacon, amelyek rendkívül jó tulajdonságai kiemelkedő ár/teljesítmény aránnyal párosulnak! A diffrakciós optikák ipari (fejlesztési célú) kutatási eredményeként az említett cég olyan, ún. dapromat lencséket készít, amelyek közel diffrakció-limitált leképezést produkálnak 480–780 nm színek tartományban, hullámhossz szerint kvázi folyamatosan. (Emlékeztetőül azoknak, akik nem szerelmesei a tökéletes leképezésű lencsés távcsöveknek: az ún. dublettek, amelyek klasszikus változatai eltérő törésmutatójú korona és flintüvegből csiszolt lencsepár együttesei, két hullámhosszúságú fényt tudnak egyazon pontba fókuszálni. A triplettek egy harmadik — gyakran fluoritos, vagy más, speciális üvegből csiszolt — lencse hoz-

el, inkább a véges távolságban lévő (laboratóriumi) fényforrások leképezésénél alkalmazzák. Tulajdonképpen egy sík üveglapon vagy újabban speciális műanyagban kialakított koncentrikus körök rendszerei, amelyek rádiuszai a Fresnel-féle (ill. később Kirchhoff által módosított) elhajlástörvénynek megfelelőek. Megfelelően kiszámolt sávrendszerrel szinte tetszőleges tulajdonságú lencserendszer helyettesíthető velük. Kiemelkedő előnyük az olcsóság és a minimális hőtágulás. Jelentős probléma, hogy a Fresnel-elhajlástörvény eredetileg szintén egy hullámhosszra korrigált lencse kialakítását teszi lehetővé.)

A mostani dapromat lencsék kromatikus aberrációja egy nagyságrenddel kisebb, és a speciális tervezés az optikai tengelytől távoli sugarak leképezését is jelentősen javította a hagyományos lencsékhez képest.

Mínthogy a dapromat lencsék gyakorlatilag a teljes látható fényt ugyanabba a pontba fókuszálják, szinte áttörést hozhatnak a szélessávú optikai alkalmazásoknál, és kényelmesebbé teszik a változó hullámhosszú (hangolható lézerek) és a több hullámhosszú alkalmazásokkal dolgozók munkáját: nem kell a sokszor kényes, összetett optikai rendszereket újrahangolni, újrafókuszálni szűrőváltásokkor, ill. a megváltozó hullámhosszon jelentkezze emisszió! Bár, nűnt említettük, a Fresnel-lencsék nem tartoznak a csillagászok érdeklődési körébe, a szenzációs optikai hír mindenképpen figyelemre méltó! (*Photonics Spectra*, 1996. június — Het)

PROXIMA

Vállalom távcsőalkatrészek (segédlűkörtörtő, objektívfoglatat, fókuszírozó stb.) es komplett távcsővek gyári minőségű elkészítést garanciával.

Szükség eseten anyagot biztosítok!

Rózsa Ferenc

2600 Vác, Munkácsy M. u. J.

Támogatókat keresünk az 1998. évi Meteor csillagászati évkönyv kiadásához!

Kiadványunk tervezett tartalmából:

- Naptár, táblázatok, előrejelzések
Cikkek:
- A csillagászat legújabb eredményei
- Extragalaktikus rádiócsillagászat
  - Búcsú az IUE-től
- A távcsővilág dinoszauruszai
- Új eredmények a Naprendszer égi mechanikájában
  - A mikrolencse programok változócsillagászati eredményei
  - A csillagok színképe

Kérjük tagjainkat, amennyiben lehetőségük van rá, segítsék az 1998-as Évkönyv megjelentetését szponzorok, hirdetőik keresésével!

Az Évkönyvvel kapcsolatos bármely kérdésben Mizser Attila főtítkárt kérjük megkeresni.

MCSE, 1461 Budapest, Pf. 219.
Tel.: 186-2313, E-mail: mzs@mcse.hu

Küldjön egy fényképet!

Várjuk Olvasóink fényképes beszámolóit távcsőépítési tapasztalataikról, szakkörük, klubjuk, csillagvizsgálójuk tevékenységéről, lakóhelyük csillagászati életéről.

Magyar Csillagászati Egyesület
1461 Budapest, Pf. 219.